

Doorn, 22 januari 2018

REACTIE E-COURT OP RAPPORT LOSR

Hierna reageert e-Court op het rapport van LOSR d.d. 17 januari 2018.

Inleiding

Vorige week is e-Court binnen een tijdsbestek van 48 uur geconfronteerd met:

- 17/1: de publicatie van een 'onafhankelijk onderzoek' van Investico over e-Court in De Groene, waaraan in de afgelopen maanden achter de schermen is gewerkt (met onze medewerking);
- 17/1: een uitzending van Nieuwsuur naar aanleiding van het onderzoek van Investico;
- 17/1: het rapport LOSR over e-Court, waaraan in de afgelopen maanden achter de schermen is gewerkt;
- 17/1: een persbericht van de Raad voor de Rechtspraak over verlaging van griffierechten om beter te kunnen concurreren met e-Court;
- 18/1: een initiatief van de SP met 19 Kamervragen gebaseerd op rapport LOSR;
- 19/1: een aankondiging vanuit de rechtspraak dat rechters achter de schermen hebben gewerkt aan een landelijk (aangescherpt) beleid van exequaturs voor e-Court.

Via o.a. twitter is veel ruchtbaarheid gegeven aan de publicatie van Investico en het rapport van LOSR. Andere media hebben deze berichtgeving als uitgangspunt genomen voor eigen berichtgeving.

Kortom: hier lijkt sprake te zijn geweest van goed voorbereide en gecoördineerde acties, waarbij helaas aan de hand van feitelijke onjuistheden, aannames en meningen van derden opnieuw vooral negatieve beeldvorming over e-Court is gecreëerd. De rechtvaardiging zou zijn gelegen in een vermeend gebrek aan transparantie van de zijde van e-Court. Een deel van de journalisten hebben wij inmiddels kunnen spreken. Er lijkt een positiever beeld te ontstaan naar aanleiding van de werkelijke feiten over onze intenties en hoe wij functioneren.

Eerder, op 16/1 (NRC) werd overigens bericht dat het honderden miljoenen euro's verslindende digitaliseringsproject KEI van de Raad voor de Rechtspraak opnieuw is vertraagd, en nog duurder zal uitvallen. De publiciteit rond e-Court heeft in elk geval de aandacht van dat bericht afgeleid.

Maar waar gaat het nu echt om bij consumentenbescherming bij gerechtelijke incassoprocedures? Daarop geeft het rapport LOSR geen antwoord.

Rapport LOSR zwijgt over spookkosten kantonrechter

Onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek uit 2014 (zie hierna) toont aan dat de kostprijs van een verstekprocedure bij de kantonrechter in 2011 € 11 bedroeg.¹ Dit onderzoek was gebaseerd op cijfers van de Raad van de Rechtspraak. De hoogte van het griffierecht is echter al snel € 470. Het "gat" tussen € 11 en € 470 bestaat uit onverklaarbare kosten ('spookkosten'), en deze spookkosten worden betaald

¹ X.E. Kramer, I. Tillema en M.L. Tuijl, 'De verstekprocedure getoetst; een empirisch onderzoek naar de verstekprocedure in het licht van het KEI-programma,' TCR 2014, p. 1 – 11. De onderzoekers schreven: "Opvallend is dat de kosten die de rechterlijke macht voor een verstekprocedure maakt, laag zijn. Uit cijfers van de Raad voor de rechtspraak van 2011 blijkt dat een verstekprocedure bij de sector kanton (intussen de kamer van kantonzaken) van de rechtbank € 11 kost."

door de burgers (dit zijn ook kwetsbare mensen die door LOSR worden bijgestaan). Wij vinden het onbegrijpelijk dat André Moerman in Nieuwsuur en in zijn rapport hierover zwijgt.

In het LOSR-rapport wordt verder volledig voorbijgegaan aan de resultaten van e-Court, te weten: het verminderen van het aantal procedures en de lagere kosten per procedure. Wij werken juist niet “over de ruggen van mensen”, maar proberen een voor hen slechte situatie (drastisch) te verbeteren, al is procederen nooit leuk.

Via onze reactie van 19 januari op de publicatie in De Groene hebben wij feitelijk al op de belangrijkste onjuistheden in het LOSR-rapport gereageerd. In deze reactie staan wij stil bij de spookkosten bij de kantonrechter, die LOSR heeft verzwegen, althans niet heeft verwerkt in het rapport.

Exorbitante winsten door spookkosten

De voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak gaf op 17 januari jl. openlijk toe dat de griffierechten voor reguliere rechtspraak hoog zijn: *“veel hoger dan de werkelijke kosten”*.

Wat betekent dit precies in de praktijk? De griffierechten bij de kantonrechter bedragen tussen **€ 119** en **€ 952**, terwijl de werkelijke kosten van een verstekzaak bij de kantonrechter bij incassozaken (ongeveer) **€ 15** zijn (laten wij voor 2018 uitgaan van € 15 i.p.v. € 11).

De schaal van de incassopraktijk is enorm. Het gaat jaarlijks om 300.000 tot 500.000 verstekvonnissen in incassozaken. Uitgaande van een kostprijs van **€ 15** en gemiddelde griffierechten van **€ 470** per procedure:

- is **het gat** tussen kosten en griffierecht **€ 455**;
- betekent dit een **winstmarge van > 3.000%** (!) per zaak;
- betalen veroordeelden via de kantonrechter per jaar **€ 136.500.000 tot € 227.500.000** te veel aan griffierechten;
- kan het dus over de laatste 5 jaar zijn gegaan om in totaal **€ 682.500.000 tot € 1.137.500.000**.

De burger vertrouwt op de overheid, maar heeft geen weet van de kosten en aan hem wordt niets gevraagd. Tegen die achtergrond is het ons volstrekt onduidelijk waarom LOSR, journalisten, een aantal hoogleraren, rechters en/of de Raad voor de Rechtspraak menen dat een burger beter beschermd wordt bij de Kantonrechter. Voor e-Court was deze praktijk juist het motief om door te gaan met het bedenken van goedkopere, alternatieve oplossingen in het belang van consumenten.

Geen, althans onvoldoende bescherming bij schuldhandel

Het rapport LOSR lijkt er ook volledig aan voorbij te gaan dat de Kantonrechter burgers niet heeft kunnen beschermen tegen de ergste excessen in de handel van opgekochte schulden. Ook dit probleem had op zijn minst genoemd moeten worden in het rapport.

Transparantie procedure e-Court

Waarom aan e-Court ernstige verwijten worden gemaakt over transparantie is onduidelijk. Voor procespartijen is de procedure bij e-Court volledig transparant en laagdrempelig. Alle informatie over de procedure, met inbegrip van de naam van de arbiter, worden in het procesdossier bij e-Court opgeslagen en dit is te allen tijde te raadplegen. De processtappen worden van tevoren in begrijpelijke taal uitgelegd, en tijdens het proces wordt de gedaagde ‘bij de hand genomen’ met duidelijke

instructies via e-mail. Ook dit is een verbetering ten opzichte van het oude systeem bij de Kantonrechter. In elk geval zou LOSR op het punt van transparantie kritischer kunnen, en moeten, zijn richting de Kantonrechter, zowel over het procesverloop als over de kosten.

Concurrentiegevoelige informatie

Het is voor e-Court moeilijk, net zoals voor elke andere organisatie, om concurrentiegevoelige informatie te delen met derden (zoals journalisten). Dit geldt zeker zolang de Raad voor de Rechtspraak telkens probeert e-Court af te remmen of tot stilstand te brengen. Keer op keer zijn pogingen ondernomen om het werk van e-Court of haar reputatie te ondermijnen. Zo zijn de bestaande wettelijke mogelijkheden voor goedkope private rechtspraak via jurisprudentie en beleidsrichtlijnen onmogelijk gemaakt. Via de uitingen in de media (*Is het wel rechtspraak? Is het wel onafhankelijk?*) wordt telkens opnieuw twijfel gezaaid en rechtsonzekerheid gecreëerd. Dit kan nooit in het belang van een goede rechtspleging zijn, en zeker niet van een grote groep mensen in uiterst kwetsbare financiële omstandigheden.

Dit leidt tot een onmogelijke situatie: (1) als e-Court meer vertrouwelijke en gevoelige informatie deelt, wordt deze gebruikt om e-Court tot stilstand te brengen, (2) als e-Court de informatie niet deelt, krijgt zij het verwijt niet transparant te zijn en is zij in één keer verdacht.

Gesteld dat de Raad voor de Rechtspraak geen concurrentie had gewild voor de Kantonrechter, dan had hij dit in 2009 voorafgaande aan de lancering van e-Court kunnen – en moeten – uitspreken, toen daar nog gelegenheid voor was. Dit heeft de Raad niet gedaan. Integendeel, de Raad heeft waardering geuit en e-Court succes gewenst. Dan zou e-Court nu ruimte behoren te krijgen om de innovatie in de rechtspraak verder te helpen ontwikkelen.

Aanbevelingen LOSR

Het vorenstaande betekent niet dat e-Court foutloos is. Wij streven altijd naar verdere verbetering. Daarom een korte reactie op de drie aanbevelingen aan e-Court in het rapport-LOSR.

Aanbeveling 9 Publiceer de uitspraken van e-Court, zodat er een beoordeling kan worden gegeven van de onafhankelijkheid en de werkwijze. Wees transparant: ‘put your money where your mouth is’.

Reactie: e-Court volgt de aanbeveling op en zal overgaan tot publicatie van uitspraken (zie Persbericht d.d. 19 januari 2018). De transparantie is bij e-Court nu al optimaal geborgd voor de procespartijen via het procesdossier.

Aanbeveling 10 Wees alert en toets op de kosten die deurwaarders in rekening brengen. Let erop dat deze in overeenstemming zijn met wetgeving en dat deze proportioneel zijn voor het te bereiken doel.

Reactie: Dit is een terechte opmerking, maar e-Court doet dit nu al.

Aanbeveling 11 Zorg ervoor dat er getoetst wordt dat de mogelijkheden voor een betalingsregeling onderzocht zijn. Doe dit vooral bij lagere vorderingen. Draag er zorg voor dat dit in overeenstemming is met de lijn in de rechtspraak en de eerdergenoemde voornemens in het regeerakkoord.

Reactie: e-Court voldoet hier nu al aan, en de eerste cijfers wijzen uit dat e-Court in de praktijk daarin (veel) succesvoller is dan de Kantonrechter.

Omgekeerd heeft e-Court veel vragen over LOSR, zoals:

- Waarom zoekt LOSR niet de dialoog met e-Court, maar zet zij een grootscheepse, gecoördineerde media-aanval op?
- Waarom worden de positieve kanten van e-Court niet belicht?
- Waarom worden de bevindingen niet gerelateerd aan de traditionele praktijk bij de Kantonrechter?
- Waarom blijft LOSR de ogen sluiten voor de grootschalige praktijk van spookkosten bij de Kantonrechter i.p.v. bijvoorbeeld aan te dringen op een parlementaire enquête?

Wij vinden het jammer dat LOSR, tot op de dag van vandaag en ondanks eerdere uitnodiging, niet bereid is gebleken om met ons in gesprek te gaan.

Slot

Sinds de jaren 1990 werkt de overheid aan modernisering en digitalisering van rechtspraak. Veel liever dan reageren op de aantijgingen uit verschillende hoek, werkt e-Court samen met alle betrokkenen – inclusief de Raad voor de Rechtspraak – om hoogwaardige, digitale rechtspraak ook voor de toekomst veilig te stellen, en verdere verbeteringen en kostenbesparingen te helpen realiseren in het belang van burgers/consumenten.

Naar aanleiding van de recente ontwikkelingen rond e-Court zullen daarbij ook de volgende vragen moeten worden beantwoord:

1. Wil de overheid nog steeds modernisering en digitalisering van de rechtspraak?
2. Of wil de overheid dit na 30 jaar plotseling niet, of niet meer?
3. Zo niet, wat wil de overheid dan?
4. Wil de overheid de technologische ontwikkeling tegenhouden?
5. Wil de overheid alleen e-Court tegenhouden, of afremmen of in de marge gedogen?

Over deze onderwerpen zal e-Court opnieuw de dialoog aangaan met alle betrokkenen. Wij vragen de media om begrip dat wij die gesprekken in vertrouwelijkheid willen voeren. Wij werken graag toe naar een resultaat dat wij (uiteeraard) – zodra dit ook maar enigszins kan – bekend zullen maken. De toekomst, ook als robotrechters binnen de publieke en private rechtspraak zouden worden ingezet, betekent niet het einde van de rechtspraak. Het is doorontwikkeling en misschien wel een nieuw begin, maar in ieder geval dienstbaar aan de kwaliteit van de rechtspleging inclusief de positie van gedaagden en consumenten.

Stichting E-Court
mr T.H.B.M. Hanenburg, voorzitter

E I N D E R E A C T I E